

Majelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Égész évre 12 ft, félévre 6 frt, év-
negyede 3 ft o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresz-
tesy Pál urak kereskedésében, hol egyes szá-
mok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordatca 222. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az opelet
hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasabos garmond sorért 6 kr
s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadóhivatal-
ban, Demjén László könyv- és keresztesy Pál papir-
kereskedésében. Pesten: Zeisler M. (Király utca
60. sz.) Bécsben: Haasenstejn és Vogler (Neu-
er-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22.
sz.) Rudolf Mosse ott. Zeitungs-Agen (Stadt, Seiler-
stätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttg.
Nyilvntéri cikkek: sora után 20 kr. előleg be-
küldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.
Előzetesek s hirdetés díjak a vidékről a
szerkesztőséghez küldendők be.

A hadfelszerelési enquêtéből.

Bécs, máj. 9.

(△) A tegnap és tegnapelőtt folyt enquete-
vitából kitűnt, hogy a hadügyéri képviselők azon
állítása, mintha a Skene-consortium jutányos ára-
kon szolgáltatná a felszerelési tárgyakat — kevésbé
alapos. Míg a Skene-consortiumnak több és ha-
talmasabb versenytársai voltak, igyekezett méltá-
nyos árakat tartani, de mihelyt a monopólium kézbe
vehette csúnyán megfizette az államot; innen
van például az, hogy kisebb szállítók (most már)
jobb és olcsóbb árban szolgáltatnak hadfelszerel-
vényeket a honvédségnek, mint ezt Skene et Con.
teszik a sorhad számára.

Különböben még csak a kezdetén állván a had-
felszerelési monopol gyakorlatának, könnyen ki-
számítható, mit tenne a Skene-consortium, ha a
szabad versenyt egészen kizárhatná, bizonynyal
hallatlan árakat fizetne az állammal, vagy is épen
azon polgársággal, melynek keresetét rongja meg,
s azon országgal, melynek iparát nyűgbe tartani
segítendő.

A tárgyalásokból még azt is megtudtuk, hogy
a több millió értékű képviselő, hajdan es. kir. com-
missiók által műhelyeknek használt kincstári helyi-
ségeket a Skene-consortium ingyen használja, bár
ez épületeknek csak fenntartására is szép ösz-
szegeket költ az állam évente. Ezek mind szép
dolgok! Hát még azok — ott a szinfalak mögött,
melyekről csak az nem tud, a ki tudni nem akar.

Föl kell említenem, hogy a mi kormányunk
küldöttjei erőlyesen megostromolták a Skenek véd-
bástyáit.

A magy. kir. földmiv., ip. és keresk. minisz-
terium titkára **Höbling** árjegyzéket mutatott fel
arról, mily árak mellett szolgáltatnak a hadfelse-
relési tárgyak a magy. kir. honvédséghez; ez árak
sokkal jutányosabbak, mint a Skene-félek, holott,
mint szónok kiemelé, a magyar ipar bizonynyal
nem versenyezhet e részben a lajthántulival. Ez
utóbbi kiváló figyelmünk tárgya kell, hogy legyen.
A magyar ipar megkövetelheti kormánya támoga-
tását; másfelől a társulás hatalmával vétezetten
kell majd sikra szállania: „szabad verseny és nem-
zeti ipar” jelszavak alatt.

A hadügyéri képviselőnek volt mit hallania
az osztrák kereskedelmi miniszterium részéről is.

Stahl titkár megmagyarázta a kard-emberei-
nek, hogy a nemzetgazdasági szempont nemhogy
mellőzhető lenne a Skene-gazdálkodás megbírálá-
sánál, de főleg arra kell a fősulyt fektetni: minden
kormány köteles az ország közgazdasági érdekeit
előmozdítani. Ezért a Skene-féle szerződés elítél-
endő. Mert általa Ausztriában egy jelentékeny
iparág bénítatnék meg, egész kerületek megfosz-
tatnának keresetüktől, s az adóképeség nagyon
megfogyatkoznék. A Skene-szerződés pénzügyileg
is veszélyes. Míg a Skene-consortium nem biztos
abban, hogy a monopol kezén marad, őrizkedik
az árak további felemelésétől; de ha a szerződés
végleg fenntartatnék, ő ez alapon minden önálló
albérlőjét félretolná, maga állitana gyárakat s az
államot térszék szerinti árakat követelne és azt ki
is csikarná.

A magyar pénzügyminiszterium küldötte —
Hidegkuti is kiemelte a Skene-szerződés káros
és veszélyes voltát, s Frankl és Wahmann érveire
utalva megszüntetésére szavazott.

Végül az osztrák pénzügyminiszterium részé-
ről **Neubauer** lovag udv. tanácsos nyilatkozott. A
szerződést fenntartani lehetlen; fel kell azt mon-
dani s a szabadverseny behozatala mellett kell
alkalmazni ama rendszert, mely szerint kész
egyenruhák, stb. szolgáltatassanak egyenesen a
csapatoknak — s vitás esetekben választott
bíróóságok ítéljenek.

Az enquete általános vitájának eredménye,
mint tudjuk az lett, hogy a Skene-féle szerződés
azonnal felmondassék; nyghangulag erre szavazott
az enquete minden polgári tagja, csak a katonai
küldöttek állottak Skene mellett — talán a harc-
képeség szempontjából!

Az enquete fölkeréte egyszersmind a had-
ügyért arra, elegendőnek tartja-e az eddigi tanács-
kozások rendén félhozottakat az ügyállás megvilá-
gítására — vagy azt óhajta, hogy az enquete a
részletekbe bocsátkozva tervet adjon arról, miként
szereztesse be a felszerelvények a Skene-szer-
ződés felmondása után.

Az enquete előtt tehát vesztett pere van a
Skene-consortiumnak. Várjuk a hadügyéri nyilat-
kozatot. Hát még a tetteket.

Kolozsvár képviselete május 10-ki gyűléséről.

Több hete már, hogy a szervezési munkálata-
ra vonatkozó miniszteri rendelet lejtött; két hónapja is van,
hogy a költségvetés kinyomatva tárgyalásra vár; voltak
képviseleti gyűléseink, de mind más tárgyak tüzetek ki,
inkább a folyó, kisebbszeriek, egy volt csak fontos, mi
tárgyaltatván, folyamatba is indított — a képvisel-
választási előmunkálatok országos nagy ügye.

Ki volt magánlag fejezve több oldalról, hogy ideje
lenne a szervezést és költségvetést tárgyalni, hogy ez
ügyekben a nézetek egyeztetését a miniszteri rendelet
alapján meg kellene kísérteni, hogy nem üdves ezen mi
két fontos belügyünket tovább halogatni sat. De foganata
e gyűlésen kívüli kezdeményezéseknek nem lett. A 40-es
pártbeliek kijelentették, hogy ők a szervezésnek a kép-
viselőválasztás előtti tárgyalásába bele nem mennek.

Erélyes sürgetésre végre még is a szervezési mi-
niszteri rendelet május 3-kára tanácskozásra kitűzött,
de alig 10—12 képviselő jelenvén meg, a tanácskozás-
nak el kellett halasztatni. Másodizben május 10-ke lön
kitűzve, s ekkor elegendő képviselő levén jelen: a gyű-
lés megtartható volt. Jegyzőkönyvolvasás után Hájós
János képviselő indítványozta, hogy mivel a képvisel-
őtestület számos tagja a képviselőválasztási előkészüle-
tekkel foglalkozik jelenleg, s ez még 4—5 hétig eltart,
mivel a szervezési munkálatait alapos tárgyalása sok időt,
a képviselet egész figyelmét igényli, mivel a költségvetés
a városi igazgatás hátránya nélkül nem halasztható,
végre mivel a szervezési munkálatait tárgyalása hihetőleg a
képviseletválasztási előmunkálatokra, sőt a választásra is
hátrányosan hathatna: mondja ki a képviselőtestület,
hogy a szervezési rendelet tárgyalását a képvisel-
őválasztás utánra halasztván, most mindenekelőtt a
költségvetést tárgyalja.

Erre Simon Elek reflectálva előadta, hogy az ösz-
szeíró képviselőknél kivül még váltig van most, s egybe-
gyűlt ezután is e terembe akkora számú képviselő, hogy
a szervezés ügyét is nyomosan tárgyalhassa, hogy lehet
módját találni az elintézésnek, a mely meg nem akadályozza
a képviselőválasztási munkálatokat, hogy a mely
halaszthatatlan közügye a választás az országnak és kor-
málynak, épen oly sürgető és fontos a szervezés váro-
sunk összes polgárainak, hogy a szervezési rendeletről
elhalasztást határozzon, a nélkül, hogy azt csak fel is ol-
vasnók, nem tartja helyesnek és lehetségesnek; ezeknél
fogva indítványozza, hogy a szervezési munkálatait il-
lető miniszteri rendelet az egybehívó-jegyzékben
már kitűzve levén tanácskozásra, olvassassék fel, s
annak érdekében, akár tárgyalást, akár elhalasztást
csak azután határozzon a képviseleti gyűlés.

Erre majdnem két órai vita következett, mindkét
indítvány mellett sokan szólottak, Hájós képviselőt
pártolták Nagy Péter, Szász Domokos, Hintz György s
többen, Simon Elek képviselőt Galgóczy Károly, Jakab
Elek, Tamási Sándor és mások; ez oldalon levő kép-
viselők különösen hangsúlyozták azt, hogy a szervezés
ügyének a miniszteri rendelet alapján kölcsönös jóakarata-
tal, békülékeny szellemben, a követeléseket mindkét
részről mérsékelve tárgyalása, s a különböző nézeti
képviselet polgárainak a város közbizsága őszinte előmozdi-
tásában leendő egyesülése nagy mértékben meg fogván
szüntetni az elvitathatlan létező kedélyingerültséget,
ennek a képviselőválasztásra is jótékony hatása lenne.

De a nézetek egyeztetése nem sikerült. A 40-esek
most, a dráma második felvonása kezdetén is azok, a kik
az elsöben voltak: nekik a béke jobb nem tetszik, ők
nem alkuszunk, nekik kizáró többségi uralom kell városi
belügyeinkben, előttük saját kizáró uralmuk a bálvány,
mely előtt mindennek meg kell hajolni; ők az egyértés-
nek nem tulajdonitnak erkölcsi értéket, ők harcot s
belviszályt kívánnak, ők mint a hatalom birtokosai 4—5
szavazati többséget tudván csinálni, teljes jogosztoga-
tási s kormányozási szabad jogot követelnek maguknak,
s feltétlen önállóságot másoktól. Azon magas kormány-
nak, melynek akarata előtt csak a minap földön csuszva
hajoltak meg, s meggyőződéseiket férfiatlanul meg-
tagadták, most még csak felolvasásra sem méltatták a
szervezés nagy kérdésében költ gyakorlati irányu s bé-
kére és egyetértésre serkentő rendeletét.

A hosszas s olykor éles vita vége szavazás lett,
21 szóval 14 ellen a szervezési miniszteri rendelet
tárgyalás felolvasatlanul a képviselőválasztás utánra
halasztották el. Az ellenzék öröndhet ez eszélytelen
határozatnak, mert ez ismét az ő számát néhányval nö-
velte. Bizakodjanak csak el önök, haladjanak csak az
eddigi uton, majd meglátják, hová viszik önző s tapintat-
lan politikájukkal Kolozsvár belügyeit és a magas kor-
mány érdekét. Csak bátran, merészen előre a magyar
sedán-i szerencsétlenség felé!

Egyéb ügyek is tárgyalattak, meglehetősen higgad-
tan; ugy hiszem, a következő képviseleti gyűlés főtár-
gya a költségvetés lesz. Érdekes tárgy, megváltik hogyan
érdeklődnek iránta polgáraink, hogy folyand le tár-
gyalása.

Csengery Antal választóihoz (Nagy-Kanizsán).

(Vége.)

Korunk egyik legkitűnőbb közgazdasági írója, ki
az életnek oly hatalmas és gyors fejlődését látja az új-
világban, az anyagi és szellemi fejlődés egyik alapfölté-
letének mondja ily helyi központok alakítását. Ily közpon-
tokon látjuk az ó-világ miveltségét legmagasabb fokán.
Csak Athénét és Rómát említem. Európa újabb történel-
me szintén hálsán emlékszik az ilyen központok, a vá-
rosok befolyásáról a polgárisodásra. Azok őrizték meg a
római miveltség maradványait; azokban fejlődött az újabb
kor ipara, kereskedelme és miveltsége. S a mik egyes
vidékekre nézve a vidék központi városai: az országra
nézve a főváros. A milyen fontosak egyes vidékekre
nézve azon központok, a hol az egyházi és polgári köz-
igazgatás s a törvénykezés másodfokú közegeit, a ka-
tonaigazgatás főbb állomásait, s a közép- oktatás intéze-
seit találják, a hol a földműves és az iparos termékeiket
kicsérlelhetik és a kereskedés közvetítése mindnyájuk
szükségeit elláthatja: szintoly fontos az egész országra
nézve nagy országos központ létezése, a mely egészséges,
kényelmes és díszes székhelyül szolgáljon a fejedelems-
nek törvényhozásnak, az állam egész kormányzatának,
az ország legfőbb ítélőszékeinek, az irodalomnak, a tu-
dományok fensőbb intézeteinek, a művészetek oly ágai-
nak, a melyek csak nagy városokban virágozhatnak, az
országos közmívelődési intézeteknek, az ipar fejlettebb
és fényüzési ágainak, a nagy kereskedésnek, mely ter-
mékeinket a külfölddel közvetíti, bankároknak és nagyobb
pénzügyintézeteknek, az ország nagy pénzpiacának. S Bu-
da-Pest egyszersmind a Duna egyik legfontosabb kikö-
tőhelye, az ország szive, a honnan indulnak ki, a hová
vissza és a hol egybe folynak közlekedési főerei.

Iudokoljam-e bővebben, a mit az országgyűlés a
fővárosban az országos érdekekért tén? Semmi sem térül
vissza oly hamar és oly dusan, mint a mit egy nemzet
fővárosa emeléséért tesz.

A beruházást, mely a fővárosban történik, szintén
közhitelünk emelkedése tette lehetővé.

S öröndetes dolog, hogy a közhitel mindedig ál-
talanban csak hasznos beruházásokra vétetett igénybe. Az
emelkedő közjóvédelmek, a polgárok nagyobb terhelte-
tése nélkül, fedezték az állam növekvő rendes kiadásait.

Pedig ez idő alatt, egyebet mellőzve, az ország
védelme tekintetéből rendkívüli áldozatokat hozott a
nemzet. Egy új intézmény keletkezett, hazánk védelmé-
re, oly név alatt, a mely csak nem régt a forradalommal
volt egy jelentésű. Bizton állíthatom, hogy ez évben immár
150,000 főszerelt honvéd lesz teljesen fölfegyverezve.

Minek köszönhetjük ezt főleg, ha nem azon biza-
dalomnak, melyet a kiegyezés hozott létre? Azon biza-
dalomnak, mely a nemzetnek a közös hadseregbe sorozott
fiait is rendre hadkiegészítő kerületeikbe szállítja haza.

Ime, uraim, csak általánosságban, csak a főbb
pontokban a közelebb lefolyt öt év eredményei!

Elismerem, hogy ennyi eredmény, ily sok irány-
ban felt. kezdeményezés mellett, mulasztások és hibák is
történtek. Nem vagyok elfogult pártember, néha még
pártember sem tudok lenni. Tudom, hogy a beruházá-
soknál külön érdekek egy pártiszor az országosak fölé
kerültek. Ismerem a részletekben itt-amott elkövetett hi-
bákat. Rendszeresebb eljárást, merészebb kezdeménye-
zést is óhajtottam olykor. De ha a teendőök özőnét kin-
tem, s a kormány és törvényhozás sokoldalú elfoglalt-
tását, a midőn az általam elősorolt tárgyak mellett oly
nagy fontosságu egyezmények is forogtak folyvást szó-
nyegen: nem lehet csodálni, ha itt-amott elsielés, az
összhangzás hiánya, hibák és hiányok is mutatkoznak.
Annival kevésbé csodálhatni ezt, mert hiszen nem is
dolgozhattunk kellő nyugalommal és teljes erővel. Ugy-
szólván csak egyik kezünk állt rendelkezésünkre; a
másikkal az alapot kellett védenünk, a melyen állottunk,
a melyen építettünk. S ha nem történt elég, avagy nem
egészen úgy történt minden, a mint kellett volna: rész-
ben azt a közjogi ellenzést okozzuk, mely annyi időt
elvelt a reformkérdésektől, a mely nem engedi, hogy a
pártok reformkérdések körül csoportosuljanak, megne-
hezíti e kérdések előkészítését s a közvetítést az eltérő
vélemények között, s minden miniszteri válságot alkot-
mányos válság színében tüntetvén fel, lehetetlenné teszi
a parlamenti kormányzás megszilárdulását.

Mind ezek mellett is, ha az általános eredményt,
mondhatni a mérleget vizsgáljuk: örömmel és megelé-
gesséssel tekinthetünk vissza országgyűlésünk öt évi mű-
ködésére. Az alkotmányosság minden biztosítékát visz-
szaszereztük s a külföldön a diplomatiában a Magyar név
ismét megjelent. Szent koronánk a hármás bérczezel, a
kettős keresztrel és négy pályával ott lobog a követek és
consulok hazáin országvilágszerte, ott lobog a sik ten-
gerekon. Az elvek, a melyeket kiemeltem, nagy hala-
dást jelölnek; üdvös fejlődés indult meg minden irány-
ban. Megkezdődött lerakni a jogi és culturállam alapjait.

Államoktatással léptek őseink az európai nemzetek
sorába e földön, oly népfajok között, a melyek közül
egyik sem birt képesseggel államot alkotni. S az állam,
a melyet őseink alkottak, megfelelt a kor polgárisodása

igényeinek. Államunknak a kor szellemében átalakítása
az a missió, melynek betöltését az emberiség, a polgári-
sodás érdekében, ma is várja tőlünk. Ettől függ fenn-
maradásunk. S méltóbban nem ülhettük meg a honalko-
tás ezredes ünnepét, mely felénk közelg, mint e nagy
feladat szerencsés megoldásával.

Minél nagyobb e feladat, minél több a mulasztás e
nemzet szerencsétlen muljtában, mondhatni a mohácsi
vész óta, s minél inkább érezzük és valljuk mindany-
nyian, hogy drágák e nemzet perzei; annival inkább
szükséges, hogy a nemzet teljes figyelmét, minden erejét
összpontosítsa e munkára.

S az csak úgy történhetik, ha ragaszkodunk a ki-
egyezéshez, a mely lehetővé tette a munka megkezdését;
ragaszkodunk az egyezményhez, mely legfélelmelesebb el-
lenségeinket szövetségeseinkkel tette; ragaszkodunk az
alaphoz, a melyen tovább építhetünk; és a törvényhez,
melytől ha eltérünk, minden ismét bizonytalanná lesz.

Részemről hazafiai kötelességnek tartom, a fölhi-
vársra, mely hozzám intéztetett, ismét följajulani szol-
gálatomat ez egyezmény, e törvény és azon alap védel-
mére, a melyen a jövő törvényhozás folytathatja a meg-
kezdett munkát.

Bejelentési határidő a világkiállítá- ásra, a bécsi világtárlatban való részvételre,

az e lapok minapi számában közzétett hirdetés szerint f. év
június 1-jére tüzelett ki.

Mivel azonban ez egyszeri hirdetés, bár azt szá-
mos hazai lap átvette, talán még sem hatott eléggé a
közönség körébe, szükségesnek tartjuk ismételve azon
sürgető kérelemmel fordulni a tiszt. olvasó-közönséghez,
különösen az országos bizottmány, a vidéki bizottságok
tagjaihoz, a kereskedelmi és iparkamrákhoz, a hazai la-
pok szerkesztőségeihez, általában minden ügybaráthoz,
hogy saját körükben mindazokat, kik a kiállításban
résztvenni szándékoznak, vagy a kiknek részvétele az
ügy érdekében kívánatos, a határnap közeledő lejártára
figyelmeztetni ne terheltesse.

A bejelentés, ha lehet, ne halasztassék utolsó pil-
lanatra, miután ez a vidéki kiállítási bizottságok, vala-
mint a végrehajtó-bizottság működését tetemesen nehe-
zitené.

Ha netalán a kiállítási tér megszorítása szükséges-
nek mutatkoznék, számos esetben a bejelentés előbb-
sége döntőleg fogna hatni az egyes bejelentő, vagy az
egyes vidéki bizottságok által igényelt terménység
javára.

Pesten, 1872. évi május hó 6-án.

A világkiállítási magyar orsz. bizottmány végre-
hajtó-bizottsága nevében:

Korizmic László, elnök.
Steinacker Ödön, kiállítási titkár.

Püspöki körlevél az ev. ref. pa- pok és tanítókhöz.

(505. 1872.) Egy előfordult eset indokából a mélt.
Egyházfőtanács f. hó 6-ki ülésében kötelességemre tette,
hogy hívjam fel egyházkerületünk minden t. lelkészeit az
1869-dik évi közszinati jegyzőkönyv 59-dik száma alatti
azon határozat érvényben tartására, mely szerint tem-
plomaink politikai pártgyűlések terméül, tornayaink párt-
jelvények kítűzésére, harangjaink ily gyűlések összehi-
vársra nem fordíthatók. Sziveskedjék Tiszteletet e felhi-
vást hivatalos körében minél gyorsabban körözteni és a
hivatolt k. zsinati határozat megtartását a t. lelkész aai-
nak szoros felelet terhe alatt kötelességökké tenni.

Megragadom ez alkalmat, hogy Tiszteleted útján
t. lelkésztársaimat és iskolatanítóinkat anyaszentegyhá-
zunk és egy egyházközségeink, mint lelkészi és tanítói
karunk érdekében, figyelmeztessem arra is, hogy a kü-
szöbön álló országos képviselő-választások alkalmával,
a fájdalom országszerte mutatkozó, és már-már tulcsa-
pongó izgalom által magukat elsodorítani ne engedjék;
egy perczre se feledjék, hogy hivatusuk nem a pártzen-
vedély tüzének szítása és egy által a nemzet fiainak, a
haza polgárainak egymás ellen uszítása; hanem mint a
szeretet vallása apostolainak, szent kötelességök az atya-
fiságos szeretet, béke, egyetértés előmozdítása.

Akarmelyik politikai párt élére álljon a lelkész
vagy tanító, nagy az eshetőség arra, hogy egyházközsége
tagjainak egy része az ellenpárthoz tartozván, ezek vele
és ő ezekkel ellentélelék lesznek, és így megszakad kö-
zöttük az a gyöngéd és bizalmas viszony, a melytől függ
a protestáns lelkész és tanító működésének sikere; nem
csak, hanem az ily alkalom nagyon is kedvezők a köl-
csönös győlölködés gyorsan felösirázó magvai elhíntésére,
melyek aztán nem száradnak ki az izgalom lecsillapultá-
val, de sőt mely gyökeret verve felgyarapodnak és bőv-
sleges gyömölcöket hoznak kellemetlenségekben és elég-
gé nem sajnálható keserűségekben, melyek sem az egy-
házi szolgák állását kellemessé, sem az egyházközsége-
ket virágzókká nem teszik.

